

Tisková informace 18. 6. 2015

Zavedou se přísnější evropské limity pro rezidua v biopotravinách? Česká republika je již má.

Do Evropského parlamentu přichází ke schválení kontroverzní nařízení o ekologickém zemědělství. Zpřísní se evropské limity pro rezidua v biopotravinách nebo zůstanou na úrovni běžných potravin? V České republice již dnes biopotraviny s obsahem reziduí nad 0,01 mg/kg nesmí být certifikovány jako bio. Evropská komise je pro zavedení limitů, Rada ministrů nesouhlasí. O finální podobě nařízení rozhodne až dialog mezi Evropskou komisí, Radou a Parlamentem.

Na jaře roku 2014 zveřejnila Evropská komise návrh nového nařízení pro ekologické zemědělství. Jednou z řady změn je zavedení přísnějšího limitu pro rezidua pesticidů v biopotravinách. Ten by na jednu stranu umožnil spotřebitelům lepší transparentnost, na druhou stranu by kladl na ekozemědělce zodpovědnost i za jím nezaviněnou kontaminaci. Rada ministrů EU dne 16. 6. 2015 ve svém stanovisku toto zpřísnění odmítla. Návrh nařízení je nyní připraven do Evropského parlamentu. V platnost by měl vejít v roce 2017.

Budou mít biopotraviny přísnější limit pro obsah reziduí pesticidů?

Stávající evropský předpis je koncipován tak, aby umožňoval rozvoj ekologické produkce a zároveň zohledňoval dílčí specifika členských států. Zvyšující se nároky spotřebitelů však v posledních letech otevírají diskuzi nad dostatečností těchto předpisů. Podle výzkumů veřejného mínění se ukazuje, že spotřebitelé očekávají přísnější definování kvality i větší čitelnost kontroly.

V současné době platí v EU pro biopotraviny stejné hygienické hodnoty maximálních reziduálních limitů (MRL) jako pro konvenční potraviny a jejich výskyt není stávajícím nařízením Rady explicitně zakázán. Předpokládaná nepřítomnost reziduí pesticidů vychází ze zákazu jejich aplikace při pěstování, v chovu a při výrobě biopotravin. Jak se z analýz ukazuje, při současném všeobecném zamoření prostředí se náhodným kontaminacím ale lze jen těžko vyhnout. I přesto, že jsou nálezy reziduí v biopotravinách (pokud se nejedná o záměrnou kontaminaci ze strany zemědělce nebo výrobce) hluboko pod povoleným limitem (MRL) pro konvenční potraviny, přijímá je veřejnost s nedůvěrou. Z těchto důvodů Evropská komise ve svém přeloženém návrhu nařízení stanovila **limit 0,01 MRL pro rezidua pesticidů v biopotravinách**. Ty, ve kterých by byla nalezena rezidua nad tento limit, by v budoucnu nebylo možné certifikovat jako bio.

Bouřlivé diskuze nad přísnějšími limity

Návrh decertifikačního limitu kritizovala řada nevládních organizací v čele s IFOAM, které upozorňují na nerespektování zásady „znečištění platí znečišťovatel“, a na absenci opatření, která by ekozemědělce chránila před nezaviněnou kontaminací. „Znečištění zemědělskými chemikáliemi v prostředí stále stoupá. Nelze trestat poctivého ekozemědělce za kontaminovanou produkci tím, že se mu odebere automaticky certifikace, bez prokázání viny, že pesticidy použil on.“ říká Marco Schlüter z IFOAM EU. Upozorňuje, že nové nařízení stanovením limitu ve finální biopotravině zcela nahrazuje procesní přístup (pesticidy se v EZ nepoužívají) za přístup orientovaný pouze na finální produkt (pesticidy nesmí v biopotravinách být), což by mohlo vést pouze ke kontrole finální biopotraviny a důraz na proces by byl potlačen.

Postoj České republiky k výskytu reziduí v bioprodukcí

Na důsledném dodržování kontroly celého procesu trvá i Česká republika. „Orientace pouze na kontrolu biopotravin je zavádějící. Nepřítomnost reziduí ve finálním výrobku v žádném případě ještě nezaručuje nezávadný ekozemědělský postup ani nevylučuje použití nepovolených látek. Zúžení kontroly na pouhé sledování reziduí v potravině by mohlo v konečném důsledku vést ke spekulacím.“ vysvětluje Ing. Jiří Urban z Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského (ÚKZÚZ), který provádí úřední kontroly ekologického zemědělství. „Evropská unie by se měla více soustředit na zlepšování detekce a prokazování nelegálních aplikací pesticidů v procesu kontroly zemědělských postupů v ekologickém zemědělství. A současně rozvíjet právní a ekonomické nástroje, které by ekozemědělci kompenzovaly ztrátu a umožňovaly vymahatelnost škod v případě, že on kontaminaci pesticidy nezpůsobil,“ doplňuje Ing. Jiří Urban z ÚKZÚZ.

Z důvodů zvýšení transparentnosti Česká republika již v roce 2014 zpřesnila pokyny pro odběr vzorků a definovala maximální hraniční limit 0,01 mg/kg pro obsah nalezených reziduí nepovolených látek v biopotravinách, při jehož překročení je už není možné obchodovat jako bio. S obdobnými limity se pracuje i při prokazování nelegálního používání pesticidů v rámci zemědělských postupů.¹ Těmito pravidly se při kontrole ekologického zemědělství dnes řídí jak kontrolní organizace ekologického zemědělství, tak ÚKZÚZ.

Rada ministrů ve svém vyjádření k evropskému nařízení podpořila zrušení decertifikačního limitu, ale současně až do roku 2020 ponechává členským státům možnost jejich stanovení na národní úrovni. Přísnější limity pro rezidua v biopotravinách mají nyní vedle České republiky například Belgie nebo Itálie. „Zavedení těchto limitů dává jasný signál nejen českým spotřebitelům, co mohou či nemohou v českých biopotravinách najít. V případě, že nařízení bude schváleno bez požadavků na limity, může naše produkce v budoucnu patřit mezi vyhledávané komodity. Většina českých i zahraničních výrobců a obchodníků už dnes totiž preferuje biosurovinu bez reziduí,“ říká Kateřina Nesrstová ze Svazu ekologických zemědělců PRO-BIO.

Už nyní je na evropském trhu dostupná celá řada biopotravin se standardy vyššími, než požaduje Evropská unie. Jedná se o výrobky certifikované dle přísnějších soukromých norem a poznáte je podle privátních značek. Takovými příklady jsou například Demeter (pro biodynamické zemědělství), Bioland, Natur Land nebo Bio Austria. Tyto značky však nemohou být v gesci státu, ale jedná se o privátní značení, jejichž kvalitu garantují zpravidla nevládní organizace.

České biopotraviny patří dlouhodobě mezi produkty s velmi nízkým množstvím reziduálních nálezů. Většina zachycených vzorků biopotravin s nálezem reziduí pochází ze zahraničí².

V případě více informací se obračejte na:

Kateřina Čapounová

Česká technologická platforma pro ekologické zemědělství

mob: 602 522 335

media@ctpez.cz

¹ Více informací o způsobu kontrol a možnostech odebrání certifikace při výskytu reziduí pesticidů v České republice zde: http://eagri.cz/public/web/file/283778/MP_3_2013.pdf

² Pravidelná šetření SZPI -
file:///C:/Users/U%C5%BEivatel/Documents/AAA_%C4%8CTPEZ_PR/150617_Rada%20ministru%20EU%20narizeni/N%C3%A1rodn%C3%AD_souhrnn%C3%A1_zpr%C3%A1va_2013_CZ.pdf